

Ocena osiągnięć naukowych oraz dorobku dydaktycznego, organizatorskiego i popularyzatorskiego pani dr Lucyny Agnieszki Jankowiak w związku z jej postępowaniem habilitacyjnym

I. Ocena osiągnięć i aktywności naukowej

Pani dr Lucyna Agnieszka Jankowiak jest pracownikiem naukowym Instytutu Sławistyki PAN, zatrudnionym na stanowisku adiunkta od 2004 r. Tytuł zawodowy magistra otrzymała pani dr L. A. Jankowiak w 1996 r. na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, a stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa polonistycznego w 2004 r., w Instytucie Sławistyki PAN, na podstawie rozprawy pt. *Słownictwo medyczne Stefana Falimirza. Studium początków polskiej renesansowej terminologii medycznej*, opracowanej pod kierunkiem prof. dra hab. Wojciecha Rzepki. Należy podkreślić, że ta rozprawa ukazała się w postaci książkowej z wyodrębnioną częścią słownikową: *Słownictwo medyczne Stefana Falimirza*, t. 1: *Początki polskiej renesansowej terminologii medycznej*, Warszawa 2005, ss. 488; t. 2: *Słownik*, Warszawa 2006, ss. 698.

Przedstawiony przez panią habilitantkę dorobek w zakresie jej osiągnięć naukowych (z wyłączeniem dwuczęściowej monografii doktorskiej, która – co prawda – w tym okresie się ukazała, ale nie może być w tym wypadku brana pod uwagę) liczy łącznie 24 pozycje bibliograficzne. Składają się nań: monograficzna autorska publikacja książkowa pt. *Synonimia w polskiej terminologii medycznej drugiej połowy XIX wieku (na podstawie „Słownika terminologii lekarskiej polskiej” z 1881 roku)*, Warszawa 2015, ss. 455, stanowiąca rozprawę habilitacyjną (osiągnięcie naukowe, charakteryzowane przez autorkę jako podstawa nadania stopnia doktora habilitowanego), 21 artykułów naukowych, 2 publikacje w kategorii „inne” (recenzje).

W układzie chronologicznym ten dorobek obejmuje lata 2004-2015, a więc okres stosunkowo krótki, należy jednak podkreślić, że ilościowo mieści się w standardach językoznawstwa polonistycznego, przyjętych zwyczajowo wobec osób ubiegających się o stopień doktora habilitowanego. Trzeba także zwrócić uwagę na to, że w obrębie tego dorobku zaznacza się zróżnicowanie tematyczne oraz, że w

ponad 80% obejmuje on oryginalne pozycje naukowe, co świadczy o właściwej dynamice rozwoju naukowego pani habilitantki.

Bez mała jedna trzecia dorobku naukowego pani dr L. A. Jankowiak ukazała się w wydawnictwach macierzystej instytucji, tj. Instytutu Slawistyki PAN, w postaci publikacji książkowych lub artykułów w „Studiach z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”. Ponadto jej publikacje ukazały się w takich wydawnictwach periodycznych, jak: „Slavia Occidentalis”, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza”, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny”, „Linguistica Copernicana” oraz w publikacjach książkowych, które ukazały się nakładem Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Gorzowie Wielkopolskim i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W mojej ocenie cały dotychczasowy dorobek naukowy pani dr L. A. Jankowiak mieści się w obrębie językoznawstwa polonistycznego. Nic też dziwnego, że wszystkie jej publikacje są w języku polskim, a więc w języku tej dyscypliny, będącym zarazem językiem etnicznym habilitantki. Oceniając całokształt tego dorobku, trzeba wyraźnie podkreślić, że w okresie do doktoratu był on jednoznacznie ponadstandardowy (monografie o prasłowiańskim dziedzictwie leksykalnym we współczesnej polszczyźnie oraz o słownictwie medycznym Stefana Falimirza), zarazem jednak trzeba stwierdzić, że w okresie po doktoracie ten dorobek zyskał – o ile tak można powiedzieć – zbyt duże nacechowanie lokalne, co wpłynęło ujemnie na jego odbiór ogólnopolski i zasięg międzynarodowy. Znajduje to również swego rodzaju wykładniki w udziale pani habilitantki w konferencjach (8 krajowych, tylko 2 międzynarodowe), w braku jej uczestnictwa w programach międzynarodowych i innych formach międzynarodowej współpracy naukowej.

W dorobku naukowym pani dr L. A. Jankowiak zaznaczają się dwa kręgi badawcze, oba dotyczące zagadnień leksykologii i leksykografii szczególnie w aspekcie diachronicznym. Krąg pierwszy (~54 % publikacji) dotyczy kształtowania się polskiej terminologii medycznej. Należy tu wymienić jej podoktorską dwutomową publikację: *Słownictwo medyczne Stefana Falimirza*, t. 1: *Początki polskiej renesansowej terminologii medycznej* (2005), t. 2: *Słownik* (2006) oraz szereg artykułów z okresu przedhabilitacyjnego – por. np. *Zapożyczenia terminologiczne z*

zielnika Stefana Falimirza (1534 r.) we współczesnej polszczyźnie (2008); *Z dziejów terminologii medycznej. Słownictwo medyczne wieku XVI wobec XVII oraz pierwszej połowy XVIII w.* (2009); *Polskie słownictwo medyczne w drugiej połowie XIX wieku oraz na przełomie XIX i XX wieku* (2011); *Koncepcja idealnego terminu w świetle „Słownika terminologii lekarskiej polskiej” z 1881 r.* (2011). Najnowszą publikacją pani dr L. A. Jankowiak z tego zakresu jest jej rozprawa habilitacyjna *Synonimia w polskiej terminologii medycznej drugiej połowy XIX wieku (na podstawie „Słownika terminologii lekarskiej polskiej” z 1881 roku)*, Warszawa 2015, ss. 455.

Krąg drugi (~46 % publikacji) poszerza wcześniejszą problematykę przede wszystkim o zagadnienia leksykografii – por. m.in. *Zielnik Stefana Falimirza a słownik Bartłomieja z Bydgoszczy z 1544 roku* (2009); *Zielnik Stefana Falimirza a słownik Jana Mączyńskiego* (2010); *Synonimia w świetle „Słownika synonimów polskich A. S. Krasieńskiego” z 1885 roku* (2012); *O potrzebie wydzielania kwalifikatorów etymologicznych* (2013); *Kobieta w XVI-wiecznych słownikach Bartłomieja z Bydgoszczy (1532 i 1544)* (w druku).

Na tych doświadczeniach zaczyna się nabudowywać trzeci krąg badawczy pani habilitantki, dotyczący słownictwa medycznego i quasi-medycznego w idiolekcie piśmienniczym Stefana Żeromskiego, co sygnalizuje w swoim autoreferacie – zob. *Funkcja słownictwa medycznego w twórczości Stefana Żeromskiego (uwagi wstępne)* (w druku).

Do jej dorobku należy także zaliczyć udział w grancie MNiSW „Słownik Bartłomieja z Bydgoszczy (z lat 1532 i 1544)” oraz kierowanie nim od 2014 r.

Ogląd problematyki i metodologii prac pani dr L. A. Jankowiak pozwala na pozytywną ocenę jej dotychczasowego dorobku, który na pierwszy rzut oka może wydawać się nieco monotematyczny. Widać w nim jednak zarówno ewolucję, jeśli chodzi o chronologiczny zakres przedmiotu badań (od wieku XVI do XIX), jak i samą problematykę badawczą (od zagadnień terminologii do zagadnień leksykografii i synonimii terminów). Bez wątplenia jest ona najlepszą znawczynią polonistycznego warsztatu w jego zastosowaniach do badań nad terminologią medyczną. Wszystko to pozwala na sformułowanie wniosku, że ten dorobek w sposób wystarczający

uzasadnia starania pani dr L. A. Jankowiak o uzyskanie przez nią stopnia doktora habilitowanego.

II. Ocena osiągnięcia stanowiącego znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej

Jako to osiągnięcie pani dr L. A. Jankowiak podaje monografię pt. *Synonimia w polskiej terminologii medycznej drugiej połowy XIX wieku (na podstawie „Słownika terminologii lekarskiej polskiej” z 1881 roku)* (Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2015, ss. 455). Jej podstawę materiałową, a zarazem główny przedmiot opisu, stanowi 940 szeregów synonimicznych (zawierających od 2 do 12 synonimów) nazw chorób, zestawionych na podstawie wymienionego wyżej słownika. Świadomie piszę w tym wypadku o głównym przedmiocie opisu, ponieważ w tej monografii autorka równolegle podejmuje temat synonimii w terminologii jako zjawiska specyficznego oraz zagadnienie historii polskiej terminologii medycznej. Praca jest więc wielowątkowa i obszerna.

Wstęp dobrze świadczy o erudycji pani habilitantki w odniesieniu do podjętych w monografii zakresów tematycznych, zwraca uwagę na strukturalny, znaczeniowy i genetyczny aspekt analiz, określa tematykę i strukturę pracy. Spełnia więc swe główne funkcje w stopniu właściwym.

Rozdział I jest poświęcony warunkom rozwoju polskiej terminologii medycznej w XIX wieku i podejmuje przede wszystkim problematykę z zakresu historii zewnętrznej języka. Istotna jest tu m.in. konkluzja, że *Słownik anatomiczno-fizjologiczny* (Kraków 1838) autorstwa Józefa Majera i Fryderyka Skobla wyznacza granicę między dawną a nowoczesną terminologią medyczną.

Rozdział II przedstawia historię polskiej terminologii medycznej, poczynając od początków tworzonych w XVI w. przez Wojciecha Oczkę, Stefana Falimirza, Andrzeja Glabera, Hieronima Spiczyńskiego i Marcina Siennika do wieku XVIII, kiedy to w czasie oświecenia terminologia polska zyskała pozycję równorzędną z terminologią łacińską, a następnie w XIX w. - do *Słownika terminologii lekarskiej polskiej* (Kraków 1881) autorstwa Stanisława Janikowskiego, Józefa Oettingera i Aleksandra Kremera.

Rozdział III pt. *Charakterystyka materiału* stanowi zasadniczą i najobszerniejszą część monografii. Autorka z filologiczną akrybią przedstawia budowę 940 szeregów synonimicznych; dokonuje ich klasyfikacji znaczeniowej, zarysowując tym samym obraz pola leksykalnego nazw chorób; opisuje kwalifikatory w ich aspekcie ilościowym i jakościowym oraz ich główne funkcje w dziele leksykograficznym; analizuje pochodzenie terminów, co prowadzi ją do wniosku, że przewaga jest po stronie terminologii rodzimej; wreszcie prezentuje relacje synonimiczne w szeregach. Rozdział ten zawiera dogłębną i wyczerpującą charakterystykę materiału leksykalnego, a autorkę monografii przedstawia jako doświadczoną badaczkę, dysponującą szerokim zasobem wiedzy i urozmaiconymi umiejętnościami analitycznymi.

Pozostałe części monografii (*Zakończenie, Słownik, Indeks, Bibliografia*) stanowią właściwe informacyjnie i formalnie uzupełnienie pracy.

Całą monografię uznaję za wzorcowy przykład oryginalnej publikacji naukowej, w pełni odpowiadającej kryteriom *Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym...* Moim zdaniem ta publikacja jednoznacznie wspiera starania pani dr L. A. Jankowiak o przyznanie jej stopnia doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa.

III. Ocena dorobku dydaktycznego, organizatorskiego i popularyzatorskiego

Pani dr L. A. Jankowiak ma za sobą doświadczenia dydaktyczne jako wykładowca na studiach doktoranckich w Instytucie Slawistyki PAN, gdzie prowadziła konwersatorium na temat przydatności historii w badaniach lingwistycznych oraz wykłady dotyczące dziejów języka polskiego w świetle rozwoju słownictwa. Prowadziła także indywidualne zajęcia glottodydaktyczne dla słuchaczy niemieckojęzycznych. Ponadto miała wykłady popularyzujące wiedzę z zakresu historii języka polskiego i leksykologii dla uczniów liceów ogólnokształcących.

W zakresie prac organizatorskich pani dr L. A. Jankowiak należy wymienić funkcję sekretarza Rady Naukowej Instytutu Slawistyki PAN (2011-2014), funkcję sekretarza Komisji Onomastycznej O/PAN w Poznaniu (kadencja 2015-2018), a także udział w pracach Rady Pracowniczej Instytutu Slawistyki PAN (2008-2012).

Należy także podkreślić, że w latach 2007-2014 wchodziła w skład Rady Naukowej Instytutu Sławistyki PAN, a w 2004 r. otrzymała medal pamiątkowy przyznany z okazji „50 lat sławistyki w PAN”.

Ten zakres działalności pani habilitantki nie jest zbyt szeroki, ale – moim zdaniem – należy go ocenić pozytywnie w kontekście jej starań o stopień naukowy doktora habilitowanego.

IV. Konkluzja

Zgodnie z obowiązującą *Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym...* „Do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe (...), uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej (...), oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową (...)” [art. 16.1]. W moim przekonaniu pani dr Lucyna Agnieszka Jankowiak odpowiada tym kryteriom. Uznaję zatem, że monografia jej autorstwa pt. *Synonimia w polskiej terminologii medycznej drugiej połowy XIX wieku (na podstawie „Słownika terminologii lekarskiej polskiej” z 1881 roku)* (Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2015, ss. 455) stanowi oryginalne dzieło naukowe, które można uznać za znaczny wkład w wiedzę z zakresu językoznawstwa, a całokształt jej dorobku naukowego w okresie po doktoracie we właściwym stopniu poświadcza merytorycznie jej istotną aktywność naukową.

Uważam także, że dorobek dydaktyczny, organizatorski i popularyzatorski – choć nie jest zbyt szeroki – w pozytywny sposób wspiera jej starania o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego.

Łącznie zatem uznaję, że dorobek pani dr Lucyny Agnieszki Jankowiak spełnia kryteria przewidziane ustawowo w procesie postępowania habilitacyjnego. W związku z tym popieram wniosek o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa.

Warszawa, dn. 20 X 2015 r.

[Prof. dr hab. Stanisław Dubisz,
prof. zwyczajny w Uniwersytecie
Warszawskim]